

SUUR AITÄH!

Värviküllane kavaleht, väikeste teatrikülastajate särasilmad ja lastele omane ootusärevus — need kolm momenti olid I. Morozovi balleti «Doktor Ai-ai-ai» (P. Abolimovi libreto K. Tšukovski muinasjutu järgi) esietenduse avaakordiks. Eesriie avanes, üks pilt järgnes teisele ning kui viimase vaatus lõpp tõi doktori, Tanja, Vanja, Rebase, Kuke, Koera, Kassi ja Pääsukese Aafrikast koju tagasi, oli rõõm suur. Väikestel vaatajatel huvitava koreograafilise loo õnneliku lõpplahenduse pärast, täiskasvanuil aga jäi peale helge muige südamesse veelgi suurem tänutunne neile RAT «Estonia» balletikollektiivi liikmeile, kes oma vabast ajast leidsid jõudu ja indu tulla proovidele ning taastada see, mille 1949. a. tõi samale lavale Vene NFSV rahvakunstnik B. Fenster. Vahepeal oli tore lasteballett «Estonia» repertuaarist kadunud, väikesi teatrisõpru aga, kes seda oleksid väga tahtnud näha, on kasvanud nende aastatega palju juurde.

Kuna pealinna teatrikülastajatele tuntud andekate lavastuste (M. Tšulaki «Noorus» ja «Ebapeig», L. Austeri «Tiina») autor ning meie balletikollektiivile väga palju andnud Leningradi balletimeister B. Fenster suri 1960. a., tuli «Doktor Ai-ai-ai» taastada n.-ö. mälu järgi. Tänu balletiartistide G. Kivisalu ja D. Šuri ning kollektiivi loomingulisele entusiasmile valmiski nimetatud etendus. Võrreldes B. Fensteri lavastusega on antud variandis ka õige väikeseid erinevusi. Nii näiteks on neljast vaatusest saanud kolm, on ära jäetud endise IV vaatuse pikk ja dramaturgiliselt mitteoluline algus.

Põhilise rõõmustava muljena jääb balletis kõlama selle meeletu huumor ja lastepäraselt selge üldilme. Tegelaste karakterid on tugevalt välja peetud ja puhtad lastele mõistmatust kunstlikust keerukusest. Igal osalisel on oma kindel käitumismaneer kogu tegevustiku vältel. Lapselikult elavad, kelmikad ja nupukad on Tanja (A. Leis) ja Vanja (A. Rütel). Eriti tahaks siinjuures rõhutada A. Rüteli ehtsalt poisilikku esinemismaneeri.

Värvikaid detaile on leitud Barmalei (V. Hagus), tema naise (A. Ots) ja nende kaaslaste — rõõvlite (U. Püüsaag, V. Aren, G. Kivisalu, J. Viirg, A. Püüman) osade kujundamises. Siin on igaüks tüüp omaette — kordumatu, karakterne ja huvitav. Hästi on välja toodud öde Varvara (L. Leetma) ja jõhkra loomadetaltsutaja (V. Loo) iseloom. Kahjuks jääb mõlema tegelase vastandkujud — loomade sõber ja nende väsimatu ravitseja doktor Ai-ai-ai (V. Luts) liiga kahvatuks. Temas on vähe tunda seda südamikku helust ja abivalmidust, mis ometi toob kõik haiged loomad — olgu nad siis

kodus või kuumas Aafrikas — tema juurde. Pisut tihedamat kontakti loomadega ootaks ka Tanjalt ja Vanjalt.

Erineva tüüpidegalerii loovad doktorit ja lapsi ümbritsevad loomad. Koke-teriv, enesekindel, ent ometi oma raske missiooni alguses heidutatud Rebane (T. Randviir), heatahtlik, truu koer Avva (A. Borne), terane, liikuv, kõigele elavalt reageeriv ja taibukas kukk (K. Saareke), kohmakas karu (J. Lass), sädelev Aafrika lind (L. Kaur), arglikud jäneseid, koerad, vanad ahvid ja veel paljud teised — kõik nad on toredad ja meeldejäädavad.

Kahjuks jäi nähtud etendusel puudu Pääsukese (M. Loorents) kergest lendlevusest ning väikeste ahvide rühmatantsu (II vaatus) koordinatsioonilisest puhtusest. Ahvide puhul (II vaatuse algus) oleks meeleldi näinud veelgi vabamat «pärdiklikku» liikumist.

Tegelaste olemust arvestades leidub «Doktor Ai-ai-ais» nii puhtklassikalisi kui ka karaktertantse. Mõnedes osades võib olla juttu ka ainuüksi antud loomale iseloomulikust liikumisest. Taolisest stiililisest kirevusest hoolimata on kogu lavastuse lõpuni välja peetud kindel ühtlane dünaamiline joon. Huvitavaks momendiks on ka see, et rühmatantsudes ja -liikumistes on säilitatud iga osalise kindel karakter — ühtses rühmas tipib nii graatsiline rebane kui ka karglevad lapsed, tatsab kohmakas karu, keksib reibas kukk, astub rahulik õuekoer koos temaga vahepeal äraleppinud kassike-sega jne. Liikumist on palju, osalisi samuti, kuid kõrgalt ei jää muljet butafoorsest üliküllusest, nagu seda nii mõneski lavastuses võime näha. «Doktor Ai-ai-ai» koreograafia on joonis- tatud terava pliiatsiga. Lavastus on selge, karakterne, värvikas, lihtne ja samal ajal huvitav.

Muret tekitab jällegi RAT «Estonia» orkester (dirigent V. Järvi). Ega siis sellepärast, et saalisistujate enamiku moodustavad lapsed, pea mängima rohmakalt, puuselt ja mitte alati õiges tempos? Pääsugu igas arvustuses on sarjatud orkestrikollektiivi, kuid paranemise tendentsi pole märgata. On kahju nende stiilsest orkestrantidest, kes mängivad huvi ja hingega. Ja neid orkestris on.

Lõpuks veel ühest küsimusest. Miks ei näe me juba aastaid teatri laval kunstnik N. Mei dekoratsioonide ja kostüümide? Meie väikestel vaatajatel seekord lausa «vedas» — «Doktor Ai-ai-ai» toredad, lakoonilised teravmeelsed ja tabavad lavapildid ja kostüümid kuuluvad just temale. Kindlasti viis nii mõnigi poisipõnn või tüdrukutirts oma muljete hulgas koju kaasa ka osakese N. Mei alati uuesti ja leidlikult kunstisalvest. Tahaks kogu südamest soovida, et järgnevate esietenduste kavalehtedel näeksime taas tema nime ning kunstniku mõtteid ja loomingulised leiud rõõmustaksid meid ka edaspidi.

Käesolevate ridadega ei taheta kaugeleki väita, et kõik selles lavastuses on ideaalne. Rida balletiga seotud küsimusi ja probleeme on jäänud puudutamata, kuid on raske unustada seda elurõõmu, nooruslikku värskust ja hoogu, mis kandus lavalt saali balleti etendusel.

Helga Tõnson